

Jan Tomczak

"Bussreier mit Kindern und Jugendlichen", wyd. Josef Finkenzeller i Johanna Binder, München-Luzern 1975 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/2, 199-200

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szczególnie bladymi. Owocem mówienia przez negację jest także jakieś wyobrażenie Boga. Przez pozornie tak logiczną negację nader ludzkich cech zabiera się Bogu właśnie to, co go czyni dla nas żywym i bliskim. Hans Frör odrzucił takie mówienie o Bogu w przekonaniu, że jeśli nie doświadczyliśmy i nie głosimy z ludzkim sercem, wtedy doświadczyliśmy i głosimy Go bez serca i nieczułego.

Skoro i tak o Bogu nie możemy mówić adekwatnie i bez zniekształceń, lepiej zdaniem autora opowiadać o Nim jak o człowieku, którego się kocha i przeżywa w sytuacji, w jaką On sam wszedł przez Wcielenie. Zawsze jednak należy pamiętać, że „teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno... teraz poznaję po części” (1 Kor 13, 12). Te słowa przyświecały autorowi przy pisaniu omawianej książki, o czym świadczy umieszczenie ich na początku jako drugiego motto.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Bussfeier mit Kindern und Jugendlichen, wyd. Josef Finkenzeller i Johanna Binder, München-Luzern 1975, Rex-Verlag, s. 127.

Książka jest owocem przemyśleń i pracy jedenastu autorek i autorów, którzy zajmują się (przeważnie w praktyce) religijnym kształceniem i wychowaniem dzieci i młodzieży. Opublikowali w niej jedenaście różnych tematycznie opracowań nabożeństw pokutnych dla dzieci i młodzieży, a nawet dla dorosłych młodych ludzi. Uwzględnili w nich różny wiek adresatów.

Autorzy uwzględnili zasadniczą problematykę stosunku między sakramentem pokuty a nabożeństwami pokutnymi. Nie zajęli się jednak bliżej roztrząsaniem wspomnianego zagadnienia. Woleli bowiem zamiast teoretycznych rozważań dać praktyczną i konkretną pomoc duszpasterzom, katechetom i wszystkim, którzy pracują wśród młodzieży. W napisanych tekstach widać zarówno najnowsze myśli teologiczne dotyczące pokuty, szczególnie jej charakteru eklezjalnego, jak również znajomość pedagogiki, katechetyki, dynamiki grup i bogate duszpasterskie doświadczenia w najróżniejszych dziedzinach wychowania dzieci i młodzieży.

Obok budzących zainteresowanie opowiadań właściwe miejsce zostawili dla medytacji obrazu, przedstawień scenicznych i wspólnej rozmowy. Uszanowano szczególnie zasadę, że przebieg procesu pokutnego wymaga ukierunkowania na wiarę specyficzną dla danego okresu rozwojowego młodego człowieka. Widać to w ukazanych modelach rachunku sumienia, homilii i dialogu prowadzonego w grupie, które odpowiadają ściśle określonej wiekowi dzieci i młodzieży. Na początku każdego szkicu podano zasadniczy motyw i cel danego spotkania pokutnego, który szczególnie zaznacza się w opracowanych tekstach. Nadając biblijny charakter omawianym nabożeństwom, autorzy nie przeczyli dzieci tekstami trudnymi do zrozumienia. Wypada również zaznaczyć, że tematem tej książki nie jest spowiedź indywidualna, chociaż została w niej uwzględniona. Autorzy nie są zdania, że ostatecznie jedynym sensem nabożeństw pokutnych jest doprowadzenie do indywidualnej spowiedzi. Napisali jednak takie modele, które mogą służyć jako nabożeństwa pokutne i równocześnie jako przygotowania do spowiedzi indywidualnej. Powstały one w praktyce i zostały w niej wypróbowane. Chociaż tworzą tematycznie zamkniętą jednostkę, jednak dadzą się stosować zależnie od konkretnej sytuacji w innych kombinacjach. Koncepcję tych modeli autorzy uważają za otwartą, można by powiedzieć za materiał pobudzający użytkowników do dalszych pomysłów. Nawet podanie określonego wieku adresatów jest propozycją o płynnym charakterze.

Każdy z trzech rozdziałów, na które dzieli się omawiana książka, jest poprzedzony ogólnym wprowadzeniem, w którym przedmówca zwraca uwagę na istotne momenty, które należy uwzględnić przy realizowaniu określonych

nabożeństw, jak to uczynili autorzy w swych propozycjach. W nabożeństwach dla najmłodszych starają się o plastyczność, urozmaicenie, język dziecięcy, o wąski zakres tematu, ale rozbudowany w sposób pogłębiony, o wychodzenie z doświadczeń ludzkich, które umożliwiają dzieciom zrozumienie Bożego przebaczenia. Takie nabożeństwa uważają za możliwe do przeprowadzenia w dwóch etapach: przygotowania (np. na początku Adwentu) i realizacji liturgicznej (np. w okresie Bożego Narodzenia).

Twórcy modeli dla starszych dzieci zamierzeli przez wychowanie do pokuty kształtować człowieka kochającego, a nie „dzielnego” zachowawcę przykazań.

O wiele więcej trudności nastęrcza wychowanie do pokuty, szczególnie indywidualna spowiedź u młodzieży, u której trzeba pokonać najpierw nastawienia przeciwne postawie pokutnej i spowiedzi. Stąd autorzy szczególnie zwracają uwagę na momenty przygotowujące, które powinny usuwać uprzedzenia i wytwarzać odpowiednią atmosferę dla postawy pokutnej i sakramentu nawrócenia. Starają się swoje nabożeństwa mocno osadzić w codziennym życiu i oprzeć na doświadczeniach młodzieży. Chcą oddziaływać na całego człowieka poprzez stosowanie pomocy muzycznych i wizualnych, dzięki którym chyba najwięcej angażuje się sferę emocjonalną młodzieży, bez czego nie może być mowy o postawie nawrócenia.

Na zakończenie można powiedzieć, że omawiana książka świadczy o niemałej trosce autorów o to, aby młodzież i dzieci były wychowywane w autentycznie chrześcijańskim duchu pokuty, ukazanym w najnowszych wypowiedziach Kościoła.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Gerhard EBERTS, *Jugendgottesdienste — Denkanstöße, Predigthilfen, Fürbitten*, München-Luzern 1975-1976, Rex-Verlag, s. 119+128.

Spotkania modlitewne młodzieży zarówno w formie różnych nabożeństw, jak i w czasie Mszy św. tym więcej angażują młodych ludzi, przenikają swoją treścią do ich świadomości i pozwalają przeżywać egzystencjalnie tajemnice zbawienia, im staranniej są przemyślane i przygotowane, zwłaszcza gdy to przygotowanie odbywa się wspólnie z uczestnikami. Gdy młodzież wciągnięta jest w urządzenie wspomnianych spotkań, lepiej uwzględnić się w nich osobiste sytuacje życiowe młodych ludzi i język przemawiający do ich umysłów.

Przygotowanie odpowiednich nabożeństw nastęrcza pewne trudności i wymaga niemało czasu. Te względy skłoniły autora do napisania i wydania omawianych książek, w których opublikował materiał na 42 spotkania modlitewne z młodzieżą.

Teksty nabożeństw powstały w dużej mierze dzięki spotkaniom z młodymi ludźmi. Autor nie chce osłabiać inicjatywy i pomysłów u duszpasterzy i młodzieży w organizowaniu wspólnej modlitwy. Pragnie jednak przyjąć swoimi opracowaniami z pomocą wszystkim, którzy pragną ułatwiać młodzieży modlitewny kontakt z Bogiem. Stąd nie uważa opublikowanych tekstów za materiały, którymi można się posługiwać bez osobistych przemyśleń i uwzględniania konkretnych sytuacji oraz potrzeb młodych ludzi. Traktuje je raczej jako teksty robocze, które potrzebują uzupełnienia i skonkretyzowania.

Już żywe zainteresowanie pierwszym tomem wykazało, że zarówno język jak i tematy opracowanych materiałów odpowiadają potrzebom odbiorców, choć autor nie posługuje się modnymi chwytami czy ujęciami. Tematy zostały ukierunkowane głównie na orędzie Ewangelii. Porusza w nich przede wszystkim podstawowe i trudne zagadnienia religijne, np. jak poznajemy Boga i jak winniśmy wierzyć w Niego; ile kosztuje być chrześcijaninem; kim jest dla nas Chrystus; co znaczy szukać sprawiedliwości; jaką wymowę i znaczenie ma w naszym życiu krzyż; jak chrześcijanie winni przeżywać udręki